

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน

1) ทฤษฎีค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity : PPP)

แนวคิด Purchasing power หรือ “ความเสมอภาคกันในการกำลังซื้อของเงินสองสกุล” นี้ เป็นแนวคิดที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย โดยแนวคิดนี้ได้พัฒนามาจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของสำนักคลาสสิก ซึ่งเชื่อว่าอัตราแลกเปลี่ยนจะมีความสัมพันธ์ต่อระดับราคาสินค้าในประเทศและระดับราคาสินค้าต่างประเทศ และเชื่อว่าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินสองสกุลจะปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับช่องว่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อ (Differential rates of inflation) ระหว่างสองประเทศ โดยการปรับตัวจะเป็นไปจนกระทั่งเกิดดุลยภาพของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยแนวคิดของทฤษฎีนี้ อยู่ภายใต้ “กฎแห่งราคาเดียว” (Law of one price) ซึ่งมีความหมายว่า สินค้าชนิดเดียวกัน ขายในแต่ละประเทศ ราคาขายจะเท่ากัน เมื่อคิดอยู่ในรูปเงินสกุลเดียวกัน ซึ่งแสดงตามสมการต่อไปนี้

$$SP^* = P \quad (2.1)$$

โดยที่ S = อัตราแลกเปลี่ยน (แสดงราคาของเงินสกุลในประเทศ ต่อ 1 หน่วยของเงินสกุลต่างประเทศ)

P = ระดับราคาสินค้าในประเทศในรูปของเงินสกุลท้องถิ่น

P^* = ระดับราคาสินค้าในต่างประเทศในรูปของเงินตรา
ต่างประเทศ

แนวคิดนี้อยู่ภายใต้ข้อสมมุติฐานที่ว่า ตลาดการค้าระหว่างประเทศมีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ไม่มีต้นทุนค่าขนส่งและการกีดกันทางการค้าใดๆ ซึ่งจากสูตรของ กฎแห่งราคาเดียว (Law of one price) สามารถคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนได้ดังนี้

$$S = P/P^* \quad (2.2)$$

หรือ $S_t = P_t - P_t^* \quad (2.3)$

โดยที่ S_t = ค่า log ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
 P_t = ค่า log ของระดับราคาสินค้าทั่วไปในประเทศ
 P_t^* = ค่า log ของระดับราคาสินค้าทั่วไปในต่างประเทศ

รูปแบบสมการข้างต้น เรียกว่า Absolute Purchasing Power Parity โดยในอีกกรณีที่พิจารณาในรูปของอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งกำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวขึ้นลง เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างของระดับเงินเฟ้อของ 2 ประเทศ โดยประเทศใดที่มีอัตราเงินเฟ้อสูงกว่า ค่าเงินก็จะอ่อนกว่า จะเรียกว่า Relative Purchasing Power Parity ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\Delta S = \Delta P / \Delta P^* \quad (2.4)$$

หรือ $\Delta S_t = \Delta(P_t - P_t^*) \quad (2.5)$

จากสมการที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนพบว่า ถ้าการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นกว่าราคาสินค้าในประเทศจะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนปรับตัวแข็งค่าขึ้น (Appreciate) ในทางตรงกันข้าม ถ้าการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าต่างประเทศน้อยกว่าราคาสินค้าในประเทศจะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเสื่อมค่าลง (Depreciate) การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนอาจพิจารณาได้ในรูปของอัตราการเติบโต (Growth rate) ดังนี้

$$\% \Delta S = \% \Delta P - \% \Delta P^* \quad (2.6)$$

$$\text{หรือ} \quad \frac{S_t - S_{t-1}}{S_{t-1}} = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_t} - \frac{P_t^* - P_{t-1}^*}{P_{t-1}^*} \quad (2.7)$$

2) ทฤษฎีดุลการชำระเงิน กับค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ (The Balance of Payment and Purchasing Power Parity)

MacDonald (1995) ได้ประยุกต์แบบจำลองดุลการชำระเงินให้เข้ากับแบบจำลองค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ เพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในระยะยาว ซึ่งในงานศึกษาของเขา มีข้อสมมุติฐานว่า ดุลยภาพในบัญชีการชำระเงินจะอยู่ภายใต้ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว

$$CA_t + CAP_t = \Delta f_t = 0 \quad (2.8)$$

โดยที่

- CA_t = ดุลบัญชีเดินสะพัด (Current account balance)
- CAP_t = ดุลบัญชีทุน (Capital account balance)
- Δf_t = มูลค่าการเปลี่ยนแปลงในบัญชีทุนสำรองของประเทศ (ซึ่งมีข้อสมมุติฐานเบื้องต้นว่าการเปลี่ยนแปลงในบัญชีทุนสำรองจะมีค่าเป็นศูนย์)

MacDonald (1995) ได้ให้เหตุผล 2 ข้อที่เลือกใช้โมเดล (2.1) ว่า ประการแรก การทดสอบในโมเดลค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อซึ่งมีตัวแปรที่เราสนใจคืออัตราแลกเปลี่ยนนั้น สามารถนำมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์โดยตรงกับดุลบัญชีเดินสะพัดและ ดุลบัญชีทุน ประการที่สอง สมการ (2.1) ได้แสดงหนทางในการทดสอบของโมเดลค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ และ โมเดลอื่นๆ ในทางที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการทำให้เราต้องหาวิธีที่เหมาะสมในการมาทดสอบ

จากสมการข้างต้นสามารถนำมาขยายในส่วนที่เราสนใจคือส่วนของดุลบัญชีเดินสะพัดได้ดังนี้

$$CA_t = nx_t + i_t^* A_t \quad (2.9)$$

โดยที่ CA_t = ดุลบัญชีการชำระเงิน

$$\begin{aligned}
 nx_t &= \text{มูลค่าการส่งออกรวม} \\
 i_t^* &= \text{อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ} \\
 A_t &= \text{มูลค่าของหลักทรัพย์ต่างประเทศรวม}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 nx_t &= \alpha (S_t + P_t^* - P_t) + \beta Z_t \quad (2.10) \\
 \alpha > 0 ; \quad \beta &=?
 \end{aligned}$$

โดยที่

$$\begin{aligned}
 S_t &= \text{อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง} \\
 P_t^* &= \text{ระดับราคาสินค้าต่างประเทศ} \\
 P_t &= \text{ระดับราคาสินค้าในประเทศ} \\
 Z_t &= \text{ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อส่งออก} \\
 \alpha &= \text{ค่าความยืดหยุ่นของการส่งออก} \\
 \beta &= \text{ค่าความยืดหยุ่นของการส่งออก}
 \end{aligned}$$

สมการที่ (2.9) ได้แสดงให้เห็นว่า ดุลบัญชีเดินสะพัดมีความสัมพันธ์กับ มูลค่าการส่งออก รวม อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และ มูลค่าหลักทรัพย์ต่างประเทศรวม ในขณะที่ สมการที่ (2.10) นั้นได้แสดงให้เห็นว่า การส่งออกนั้นขึ้นอยู่กับ ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง การแข่งขันระหว่างประเทศ และ ปัจจัยภายนอกอื่นๆ

จากจุดประสงค์ที่มุ่งเน้นที่ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน MacDonald (1995) ได้สร้างสมมุติฐาน ในสมการที่ (2.10) ว่า การแข่งขันของประเทศนั้นเป็นฟังก์ชันของ ดัชนีเงินเฟ้อ และตัวแปร α คือ ความยืดหยุ่นของการส่งออกภายใต้การแข่งขัน และตัวแปร Z_t คือ ปัจจัยภายนอกอื่นๆที่กระทบต่อการส่งออก ซึ่งในที่นี้คือ ความแตกต่างในการผลิตสินค้าและตัวสินค้าระหว่างประเทศเราและประเทศคู่แข่ง ซึ่งจากข้อสมมุติต่างๆเหล่านี้ MacDonald ได้แทนสมการที่ (2.9) และ (2.10) ลงในสมการที่ (2.8) ดังนี้

$$S_t = P_t - P_t^* - (\beta/\alpha) Z_t - (i_t^*/\alpha) A_t - (1/\alpha) CAP_t \quad (2.11)$$

สมการที่ (2.11) นี้เป็นการเปลี่ยนรูปจากสมการรูปแบบดุลการชำระเงินมาสู่สมการรูปแบบอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะใช้ในการศึกษาหาการเคลื่อนไหวและปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราแลกเปลี่ยนต่อไป

3) The Capital Account of Balance Payments and Uncovered Interest Rate Parity

MacDonald (1995) ได้เสนอแนะว่าในตลาดที่มีประสิทธิภาพนั้น การเคลื่อนย้ายของทุนจะสูงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งโมเดลค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ (PPP) จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและราคาเปรียบเทียบ (Relative Price) ในรูปของอัตราดอกเบี้ยของการซื้อขายหลักทรัพย์ (Interest rate arbitrage) ซึ่งการตั้งสมมติฐานให้การเคลื่อนไหวของทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ทำให้เราควรจะมุ่งความสนใจไปที่ดุลบัญชีทุนในบัญชีการชำระเงิน ซึ่งสมมติฐานดังกล่าวได้ถูกแสดงในเงื่อนไขของ Uncovered Interest rate Parity (UIP) ตามสมการข้างล่างนี้

$$i_t - i_t^* = \Delta S_{t+k}^e \quad (2.12)$$

โดยที่

i_t	=	อัตราดอกเบี้ยในประเทศ
i_t^*	=	อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ
S_t	=	อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง
Δ	=	the first difference operation
e	=	สัญลักษณ์แสดงการคาดหวัง

MacDonald (1995) ได้ชี้แจงว่า สมการที่อยู่ในรูปอัตราดอกเบี้ย (2.12) นั้นสามารถเปลี่ยนรูปโดยวิธีของ Fisher ได้ดังนี้

$$i_t - i_t^* = (r_t - r_t^{*e}) + (\Delta P_{t+k}^e - \Delta P_{t+k}^{*e}) \quad (2.13)$$

โดยที่

r_t	=	อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง
ΔP_{t+k}^e	=	อัตราเงินเฟ้อคาดหวัง

จากนั้นนำสมการที่ (2.12) มาแทนในสมการ (2.13) ได้ดังนี้

$$(S - P + P^*)_t = -(r^e - r^{*e})_{t,t+k} + (S^e - P^e + P^{*e})_{t+k} \quad (2.14)$$

โดยที่

q_t	=	อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง	=	$(S - P + P^*)_t$
-------	---	---------------------------	---	-------------------

เปลี่ยนรูปสมการเป็นดังนี้

$$q_t = -(r^e - r^{*e})_{t,t+k} + q_{t-k} \quad (2.15)$$

สมการที่ (2.15) ได้แสดงให้เห็นว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงนั้น ถูกกำหนดโดย ความคาดหวังต่ออัตราเงินเฟ้อ ซึ่งแสดงในทางลบ และ ความคาดหวังต่ออัตราแลกเปลี่ยนในช่วงเวลา t-k โดยสมการที่ (2.14) สามารถแสดงในอีกรูปได้ดังนี้

$$(\Delta S^e - \Delta P^e + \Delta P^{*e})_{t+k} = (r^e - r^{*e})_{t,t+k} \quad (2.16)$$

$$\Delta q_{t+kt} = (r^e - r^{*e})_{t,t+k} \quad (2.17)$$

MacDonald (1995) กล่าวว่าส่วนของค่าความคาดหวังในสมการที่ (2.16) นั้นเท่ากับอีกด้านของสมการอย่างมีเหตุผล ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ดังนี้

$$\Delta S_{t+k} - \Delta P_{t+k} + \Delta P_{t-k}^* = (E_t r_t^e - E_t r_t^*) + \omega_{t+k} \quad (2.18)$$

โดยที่ $\Delta S_{t+k} - \Delta P_{t+k} + \Delta P_{t-k}^*$ แสดงถึงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง
 $(E_t r_t^e - E_t r_t^*)$ แสดงถึงอัตราดอกเบี้ยเปรียบเทียบที่แท้จริง
 ω_{t+k} แสดงถึงพจน์ความคลาดเคลื่อนของสมการ

สมการที่ (2.18) นี้บอกเราว่า การเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงนั้นถูกกำหนดโดยอัตราดอกเบี้ยเปรียบเทียบที่แท้จริง และพจน์ความคลาดเคลื่อนสุ่ม (random error term) อย่างไรก็ตาม MacDonald (1995) ได้เพิ่มเติมว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในแต่ละประเทศเท่ากันแล้ว จะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนมีลักษณะการสุ่มแบบ Random walk ซึ่งแสดงให้เห็นดังนี้

$$q_t - q_{t-1} = \omega_t \quad (2.19)$$

4) The Nominal Exchange Rate and Relative Excess Money Supplies

MacDonald (1995) ได้แนะนำว่า โมเดล Flex-price monetary นั้นสามารถอธิบายความสัมพันธ์ในระยะยาวของ อัตราแลกเปลี่ยนและค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ (PPP) ได้ซึ่งเขาได้ปรับปรุงแนวคิดนี้ให้เข้ากับงานศึกษาต่างๆของเขา โดยเขาได้นำ อุปสงค์ของการถือเงินในประเทศและอุปสงค์ของการถือเงินในต่างประเทศเข้ามาไว้ในสมการ โดยเขียนในรูปของ Standard Cagan Log-linear ดังนี้

$$m^D - P = \beta_0 Y - \beta_1 i \tag{2.20}$$

$$m^{D*} - P^* = \beta_0 Y^* - \beta_1 i^* \tag{2.21}$$

- โดยที่
- m^D = logarithm ของอุปสงค์การถือเงิน
  - Y = logarithm ของรายได้
  - i = อัตราดอกเบี้ย
  - β_0 = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้
  - β_1 = ความยืดหยุ่นกึ่งหนึ่งของอัตราดอกเบี้ยต่ออุปสงค์การถือเงิน (Interest semi-elasticity of demand for money)
  - $*$ = สัญลักษณ์ที่แสดงว่าเป็นตัวแปรต่างประเทศ

โดยเงื่อนไขของดุลยภาพของตลาดการเงิน ในประเทศและต่างประเทศเป็นดังนี้

$$m^D = m \tag{2.22}$$

$$m^{D*} = m^* \tag{2.23}$$

โดยที่ตัวแปร m หมายถึงอุปทานการถือเงิน

นำสมการที่ (2.22) และ (2.23) ไปแทนในสมการที่ (2.20) และ (2.21) แล้วนำสมการที่ได้ทั้งสองมาลบกัน เพื่อหาระดับราคาเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ในระยะยาวดังนี้

$$P - P^* = m - m^* - \beta_0 (Y - Y^*) + \beta_1 (i - i^*) \tag{2.24}$$

สมการที่ (2.24) แสดงให้เห็นว่า ระดับราคาเปรียบเทียบของประเทศและต่างประเทศได้ถูกกำหนดโดยอุปทานการถือเงินส่วนเกินซึ่งมีมากกว่าอุปสงค์การถือเงิน

เมื่อเราตั้งสมมติฐานว่า ระดับอัตราดอกเบี้ยเท่ากันในทุกประเทศ และนำสมการที่ (2.24) แทนในสมการที่ (2.19) จะได้ดังนี้

$$S = m - m^* - \beta_0(Y - Y^*) + \beta_1(i - i^*) \quad (2.25)$$

ซึ่งสมการที่ (2.25) นี้แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอุปทานการถือเงินกับมูลค่าของระดับอัตราแลกเปลี่ยน

5) Portfolio Balance approach to Exchange rate

แนวคิดนี้กล่าวว่า อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนด ณ คุณภาพของอุปสงค์และอุปทานของสินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Assets) ในแต่ละประเทศ แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับต้นทุนค่าเสียโอกาส และความเสถียร กล่าวคือ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งบุคคลจะถือทั้งเงินและพันธบัตรในสัดส่วนที่ขึ้นอยู่กับความพอใจ และการยอมรับความเสี่ยงของแต่ละบุคคล

แนวคิดนี้เน้นข้อดีข้อเสียของการถือพันธบัตรต่างประเทศกล่าวคือ ในขณะที่การถือพันธบัตรต่างประเทศมีความเสี่ยงที่เงินสกุลนั้นจะอ่อนค่าลง แต่การถือพันธบัตรต่างประเทศสามารถช่วยกระจายความเสี่ยงของผู้ถือได้ เนื่องจากเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการลดลงของผลตอบแทน เช่นอัตราดอกเบี้ย ในประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่น่าจะเกิดกับอีกประเทศในเวลาเดียวกัน

$$i - i^* = EA - RP \quad (2.26)$$

โดยที่	i	=	อัตราดอกเบี้ยในประเทศ
	i^*	=	อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ
	EA	=	การคาดการณ์การแข็งค่าของเงินตราต่างประเทศเทียบกับเงินสกุลท้องถิ่น
	RP	=	Risk Premium ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้

คาดคิดจากอัตราแลกเปลี่ยน(Currency Risk) และ
ข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายทุน (Country Risk)

สินทรัพย์ทางการเงินใน Portfolio Balance Model ประกอบด้วย

M = อุปสงค์การถือเงิน

D = อุปสงค์การถือพันธบัตรในประเทศ

F = อุปสงค์การถือพันธบัตรต่างประเทศของคนในประเทศ

โดยสัดส่วนในการถือสินทรัพย์เหล่านี้จะถูกกำหนดโดยตัวแปรต่างๆดังนี้

i = อัตราดอกเบี้ยในประเทศ

i* = อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ

EA = การคาดการณ์การแข็งค่าของเงินตราต่างประเทศเทียบกับ
เงินสกุลท้องถิ่น

RP = Risk Premium

Y = GDP

P = ราคาสินค้าในประเทศ

W = Wealth

ซึ่งแสดงในรูปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

- - - + + + +

M = f(i, i*, EA, RP, Y, P, W)

D = f(i, i*, EA, RP, Y, P, W)

F = f(i, i*, EA, RP, Y, P, W)

โดยเครื่องหมาย +, - แสดงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนจะถูกกำหนดที่ดุลยภาพของอุปสงค์และอุปทานของสินทรัพย์
ทางการเงิน ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยข้างต้น บุคคลจะปรับการถือสินทรัพย์ใหม่ และ
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนในที่สุด

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักลงทุนในตลาดอัตราแลกเปลี่ยน

The First – Generation Models of Speculation Attacks (The Canonical Currency Crisis Model)

Krugman (1997) พัฒนาแบบจำลองนี้มาจากแบบจำลองของ Stephen Salant ในช่วงกลางทศวรรษที่ 70 โดยเดิมทีเดียว แบบจำลองนี้ Salant ใช้กับเรื่องเสถียรภาพของราคาสินค้า โดยกล่าวว่า นักเก็งกำไรจะถือสินค้าที่คาดว่าจะกำลังขาดแคลน หรือกำลังหมดไป (Exhausted) ถ้าคาดว่าราคาสินค้านั้นจะพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วพอที่จะสามารถขายสินค้านั้นออกไปได้ในราคาที่ให้ผลตอบแทนเทียบเท่ากับอัตราผลตอบแทนในสินทรัพย์อื่นๆในตลาด ซึ่งแนวคิดนี้กลายเป็นรากฐานสำคัญใน Hotelling Model of Exhaustible Resource Pricing ซึ่งกล่าวว่า ราคาของสินค้าที่กำลังจะขาดแคลนจะพุ่งสูงขึ้นในอัตราเดียวกับอัตราผลตอบแทนในตลาดขณะนั้น โดยการเคลื่อนไหวของราคาจะถูกกำหนดจากเงื่อนไขที่ว่า สินค้าดังกล่าวจะหมดไป เมื่อระดับราคาได้พุ่งสูงขึ้นไปจนถึงจุดที่ไม่มีความต้องการในสินค้านั้นแล้ว (Choke Point)

Krugman (1997) ประยุกต์แบบจำลองนี้โดยเอามาใช้อธิบายเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน โดยกล่าวว่า นักเก็งกำไรจะเริ่มเข้าซื้อเงินตราต่างประเทศ (ขายเงินสกุลท้องถิ่น) ณ จุดที่คาดว่าเงินทุนสำรองทางการ (เงินตราต่างประเทศ) กำลังจะหมดไปด้วยเหตุผลใดก็ตาม ซึ่ง ณ จุดนี้ อัตราแลกเปลี่ยนจะเริ่มสูงขึ้น กล่าวคือค่าของเงินสกุลท้องถิ่นจะอ่อนลง ทำให้การถือเงินตราต่างประเทศน่าสนใจเพิ่มขึ้น ซึ่งยิ่งทำให้นักเก็งกำไรเทขายเงินสกุลท้องถิ่นมากขึ้น จนค่าเงินท้องถิ่นยิ่งอ่อนลงไปอีก โดยในที่สุดแล้วทางการก็จำเป็นต้องปล่อยลอยตัวค่าเงินในที่สุด

The Canonical Currency Crisis Model นี้ อธิบายวิกฤตการณ์ว่าเป็นผลมาจากความไม่สอดคล้องกันของนโยบายเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะการใช้นโยบายการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดดุลอย่างต่อเนื่อง (Persistence of Money Financed Budget Deficits) ร่วมกับนโยบายด้านอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเก็งกำไรค่าเงินขึ้น

The Second – Generation Model of Speculation Attacks

จุดอ่อนของ The Canonical Currency Crisis Model คืออยู่บนสมมุติฐานที่ว่า รัฐบาลพยายามรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน โดยการขายเงินตราต่างประเทศ และซื้อเงินสกุลท้องถิ่น จนกระทั่งทุนสำรองทางการหมด โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ภายนอกประเทศ แต่ใน

ความเป็นจริงแล้ว รัฐบาลยังมีเครื่องมืออื่นที่ใช้ปกป้องการถูกโจมตีค่าเงินรวมทั้งการใช้นโยบายการเงินแบบดั่งตัว เพื่อเพิ่มต้นทุนของนักเก็งกำไรด้วย

องค์ประกอบของ The Second – Generation Model

เหตุผลที่รัฐบาลจะปล่อยเงินให้เงินอ่อนค่าลง เช่นรัฐบาลมีหนี้เป็นเงินสกุลท้องถิ่น หรือประเทศกำลังประสบปัญหาการว่างงาน

เหตุผลที่รัฐบาลต้องการจะปกป้องค่าเงิน ซึ่งอาจเกิดจากความเชื่อที่ว่าอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ หรือเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ค่าเงินสกุลท้องถิ่น ในกรณีที่ประเทศนั้นมีปัญหาเงินเฟ้อ

การคาดการณ์ของประชาชน ถ้าประชาชนคาดการณ์ว่าค่าเงินในปัจจุบันจะอ่อนตัวเอง (หรือคาดการณ์ว่าจะยกเลิกอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่) ต้นทุนในการปกป้องค่าเงินก็ยิ่งจะสูงขึ้น เช่นเจ้าหน้าที่อาจต้องการผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น หรือกลุ่มผู้ใช้แรงงานอาจต้องการขึ้นค่าแรง ซึ่งทำให้ประเทศสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

Krugman (1997) ชี้ว่าเมื่อรวมองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนเข้าด้วยกันแล้ว วิกฤตการณ์ค่าเงินก็อาจเกิดขึ้นได้ เพราะเมื่อรัฐบาลมีการ Trade off ระหว่างต้นทุนในการรักษาเสถียรภาพค่าเงิน กับ ต้นทุนที่เกิดจากการปล่อยค่าเงินให้อ่อนลง การลดค่าเงินก็อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีแรงกดดันจากการโจมตีค่าเงินเลย แต่นักเก็งกำไรก็มักรีบเทขายเงินสกุลนั้นๆ ก่อนที่จะมีการลดค่าเงิน ซึ่งการกระทำดังกล่าวยิ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนในการรักษาเสถียรภาพของค่าเงิน ทำให้การลดค่าเงินเกิดขึ้นเร็วขึ้น และพฤติกรรมของนักเก็งกำไรที่ต้องการเข้าตลาดให้เร็วที่สุด ส่งผลให้การลดค่าเงินเกิดขึ้นเร็วกว่าที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจจะถึงจุดที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงค่าเงิน

The Global – Game Approach to Speculative Crisis Model

แบบจำลองนี้จัดเป็น Model with Asymmetric Information โดยสมมุติฐานของแบบจำลองนี้คือ (Corsetti, et al., 2001) นักลงทุนแต่ละคนจะไม่ยอมแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจแก่นักลงทุนอื่น ในทางกลับกันนักลงทุนแต่ละคนจะทำหน้าที่สังเกตการณ์พฤติกรรมของนักลงทุนอื่นๆ ในตลาดว่าจะมีข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างไร นอกเหนือจากที่ตนเองมีหรือไม่ นักลงทุนรายใหญ่มักมีข้อมูลที่ดีกว่าเสมอ โดยที่นักลงทุนรายใหญ่ หมายถึงนักลงทุนที่มีอำนาจในตลาด

แนวคิดนี้กล่าวว่า อิทธิพลของนักลงทุนรายใหญ่ ในการเก็งกำไรค่าเงินที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่นั้น จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นถ้านักลงทุนรายใหญ่เปิดโอกาส หรือส่งสัญญาณ ให้นักลงทุนคนอื่น ๆ ในตลาด ได้ทราบถึงข้อมูลที่ดินมีอยู่หลังจากที่ตน Built up Position เรียบร้อยแล้วอย่างไรก็ตาม การตัดสินใจ ที่หลังเป็นการเปิดโอกาสให้นักลงทุน ได้สังเกตการณ์ทิศทาง การซื้อ-ขาย ของนักลงทุนที่ตัดสินใจ ไปก่อน ดังนั้น นักลงทุนรายย่อยจึงมักตัดสินใจที่หลัง ประกอบกับขนาดของการลงทุนของนักลงทุนรายย่อยมักไม่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของตลาดจึงไม่มีเหตุผลที่นักลงทุนรายย่อยจะตัดสินใจก่อน ทำให้รูปแบบการดำเนินของนักลงทุนรายย่อยมักเป็นแบบ Herding (ซื้อ-ขายตามตลาด) และ Momentum Trading (ซื้อเมื่อราคากำลังขึ้น และขายเมื่อราคากำลังลง)

โดยสรุปแล้ว ถ้าตลาดมีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ขนาดการลงทุนของนักลงทุนรายใหญ่จะมีอิทธิพลต่อตลาดมากกว่าข้อมูลปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แต่ถ้านักลงทุนรายย่อยในตลาดเชื่อมั่นว่า นักลงทุนรายใหญ่มีข้อมูลดีกว่าตน ขนาดการลงทุนเพียงเล็กน้อยของนักลงทุนรายใหญ่ก็อาจก่อให้เกิด Herding ในบรรดานักลงทุนรายย่อยคนอื่น ๆ ในตลาดได้ กล่าวคือนักลงทุนรายใหญ่สามารถเพิ่มระดับความอ่อนแอให้แก่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งได้ จนกระทั่งอาจทำให้เกิดวิกฤตการณ์ค่าเงิน และมีอิทธิพลให้นักลงทุนคนอื่น ๆ ทำตาม ทั้งนี้ปัจจัยที่จะส่งเสริมความรุนแรงของผลกระทบจากพฤติกรรมของนักลงทุนรายใหญ่ที่มีต่อตลาดคือ ขนาดของการลงทุน และความน่าเชื่อถือของข้อมูลนักลงทุนรายนั้น

Self – Fulfilling Crisis Models

แนวคิดของ Self – Fulfilling Crisis Models กล่าวถึงช่วงของระดับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจช่วงหนึ่งซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดวิกฤตการณ์ แต่ไม่จำเป็นต้องเกิด ประเด็นที่น่าสังเกตก็คือ ประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจย่ำแย่ หรือถูกมองว่าย่ำแย่ติดต่อกันเป็นเวลานานนั้น ก็มีความน่าจะเป็นที่จะเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น ได้ในอนาคต และวิกฤตการณ์ดังกล่าวมักจะเกิดก่อนที่ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจจะย่ำแย่จนถึงจุดที่จะต้องวิกฤตการณ์เสมอ ก็จะเกิดขึ้นทันทีที่นักเก็งกำไรคิดว่า การโจมตีค่าเงินจะประสบความสำเร็จ มิได้เกิดจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แท้จริงในขณะนั้น

โดยนักลงทุนจะดึงเงินออกจากประเทศที่คิดว่ามี โอกาสที่จะเกิดวิกฤตการณ์ค่าเงินขึ้นได้ ซึ่งอาจเกิดจากนักลงทุน ได้รับข้อมูลข่าวสารใดๆก็ตาม ที่นักลงทุนเชื่อว่าเกี่ยวกับค่าเงินในด้านลบ วิกฤตการณ์ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจริงถ้านักลงทุนจำนวนมากคิดเช่นนี้ และพร้อมใจกันดึงเงินออกนอกประเทศ

Krugman (1997) กล่าวว่า ถ้าสิ่งที่ยังปกป้องมิให้เกิดการดึงเงินออกจากประเทศทันทีที่มีสัญญาณบอกถึงวิกฤตการณ์ในประเทศนั้นคือ ต้นทุนธุรกรรม (Transaction Costs) ดังนั้นยิ่งตลาดการเงินมีประสิทธิภาพทางเทคนิคมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งกระตุ้นให้เกิดวิกฤตการณ์ค่าเงินบ่อยครั้งขึ้นเท่านั้น

Herding

ทั้ง The Canonical Currency Crisis Model และ The Second-Generation Models มีสมมติฐานว่า ตลาดอัตราแลกเปลี่ยนมีประสิทธิภาพ กล่าวคือผู้ร่วมตลาดมีข้อมูลสมบูรณ์ ซึ่งตรงกันข้ามกับความเป็นจริงที่ว่า ตลาดอัตราแลกเปลี่ยนยังมีปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลอยู่จากการศึกษาของ Shiller (1989) ที่ทำการสอบถามนักลงทุนในตลาดหุ้นสหรัฐฯ ในช่วงปี 1987 ซึ่งเป็นช่วงวิกฤตการณ์ตลาดหุ้น (Stock Market Crash) พบว่า เหตุผลเดียวที่นักลงทุนเทขายหุ้นในช่วงนั้นคือ ราคาหุ้นกำลังจะลง พฤติกรรมเช่นนี้เมื่อนำมาประยุกต์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนนั้นหมายถึงการเทขายเงินสกุลท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความรุนแรงจะมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีพฤติกรรมเลียนแบบกันในตลาด และในที่สุดก็จะทำให้เกิดวิกฤตการณ์ค่าเงินได้

พฤติกรรมเช่นที่กล่าวมานี้ เป็นที่รู้จักในชื่อ “Herding Behavior” ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ 1. Bandwagon Effects ซึ่งเกิดจากการที่นักลงทุนในตลาดต่างมีข้อมูลส่วนตัวของแต่ละคน ทำให้เมื่อนักลงทุนคนหนึ่งเริ่มขาย ก็มีความเป็นไปได้ที่นักลงทุนอีกคนหนึ่งจะขายตามเนื่องจากคาดว่านักลงทุนคนแรกน่าจะมีข้อมูลตลาดในแง่ลบ 2. Principal – Agent Problem ซึ่งเกิดจากการที่เงินทุนส่วนใหญ่ที่ลงทุนในประเทศที่มีความเสี่ยงที่เกิดวิกฤตการณ์นั้น จะถูกบริหารโดยลูกจ้าง มิใช่โดยเจ้าของเงินทุน ซึ่งนักลงทุนหรือผู้จัดการกองทุนแต่ละคนจะทำการตัดสินใจลงทุนตามนักลงทุนคนอื่นๆ ในตลาด ถึงแม้ว่าตนเองจะมีข้อมูลที่บอกว่าการตัดสินใจดังกล่าวเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดก็ตาม ด้วยเหตุผลเพียงว่า ถ้าตัดสินใจเหมือนคนอื่นๆ แล้วผิดพลาด ก็จะไม่รู้สึกแยเท่ากับตนเองเป็นคนตัดสินใจแล้วผิดพลาด โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเจ้าของเงินทุน

Contagion

คำว่า Contagion ตาม Webster’s Dictionary หมายถึง A disease that can be communicated rapidly through direct or indirect contact

ช่องทางการแพร่กระจายของ Contagion มี 3 ช่องทาง (Glick and Rose, 2000) คือ ความคล้ายคลึงกันทางเศรษฐกิจ หรือการเงิน โดยวิกฤตการณ์อาจแพร่จากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งได้ ถ้า 2 ประเทศนั้นมีลักษณะทางเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน เช่นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีสินค้าออกชนิดเดียวกัน และส่งออกไปยังตลาดเดียวกัน เช่นการอ่อนตัวของค่าเงินบาทจะส่งผลกระทบต่อส่งออกของมาเลเซีย และกดดันให้ค่าเงินริงกิตอ่อนตัวลงด้วย ความเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งการแพร่กระจายวิกฤตการณ์ทางการเงินเป็นการสะท้อนถึงรูปแบบการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือประเทศที่ค้าขาย หรือแข่งขันกับประเทศที่ถูกโจมตีค่าเงินก็มีความเป็นไปได้ที่จะถูกโจมตีค่าเงินด้วย เนื่องจากการลดค่าเงินของประเทศหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของอีกประเทศหนึ่ง ดังนั้นประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าของประเทศที่ถูกโจมตีค่าเงิน มักจะเป็นประเทศต่อไปที่ถูกโจมตีค่าเงิน และตามปกติการค้ามักถูกจำกัดโดยระยะทาง ดังนั้นวิกฤตการณ์ค่าเงินจึงมักเป็นแบบภูมิภาค ความเชื่อมโยงทางการเงินระหว่างประเทศ กล่าวคือปัญหาทางการเงินและสภาพคล่องในตลาดหนึ่ง อาจส่งผลให้สถาบันการเงินขายสินทรัพย์ทางการเงินในตลาดอื่น ดังนั้นวิกฤตการณ์ค่าเงินจะมีรูปแบบเป็นแบบภูมิภาคก็ต่อเมื่อรูปแบบการถือสินทรัพย์ทางการเงินระหว่างประเทศ เป็นแบบกระจายความเสี่ยงภายในภูมิภาค

Masson (2000) ให้เหตุผลของการที่วิกฤตการณ์ในประเทศหนึ่งทำให้เกิดวิกฤตการณ์ในอีกประเทศหนึ่ง (Contagion Effects) ว่าเป็นเพราะมีความเชื่อมโยงกันทางการค้ามากกว่าที่จะเกิดจากความคล้ายคลึงกันทางด้านปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสาเหตุที่ทำให้คาดว่าวิกฤตการณ์อาจเกิดพร้อมๆกันในหลายๆประเทศได้แก่ Monsoonal Effects ซึ่งกล่าวว่า นโยบายหรือมาตรการบางอย่างที่ประเทศอุตสาหกรรมใช้ จะก่อให้เกิดผลกระทบคล้ายๆกันในตลาดเกิดใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยทางเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรม อาจก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ในตลาดเกิดใหม่ได้ ซึ่งความอ่อนแอทางเศรษฐกิจของประเทศเกิดใหม่เหล่านี้ ขึ้นอยู่กับภาระหนี้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ขนาดหนี้ของรัฐบาล และปัญหาระบบการเงินการธนาคารของประเทศนั้นๆ Spillovers ซึ่งกล่าวว่า วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในตลาดเกิดใหม่แห่งหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจของตลาดเกิดใหม่ในอีกประเทศหนึ่ง เนื่องจากการลดค่าเงินของประเทศหนึ่งจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของประเทศอื่นลดลง หรือเนื่องจากการขาดสภาพคล่องในตลาดหนึ่งอาจทำให้สถาบันการเงินขายสินทรัพย์ทางการเงินในตลาดเกิดใหม่อื่นๆกล่าวคือเป็นผลมาจากการพึ่งพากันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังพัฒนา

Contagion ซึ่งเป็นเหตุผลที่อธิบายไม่ได้ด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค โดยอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของตลาด (Market Sentiment) หรือการตีความของข้อมูลที่มีอยู่ นั่นคือ Contagion เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของการคาดการณ์ที่อยู่นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงของ

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งตามปกติแล้ว แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคจะเชื่อมโยงปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจไว้กับการเกิดวิกฤตการณ์ค่าเงิน แต่ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคบางแนวคิด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการคาดการณ์นี้ได้ว่า อาจเกิดขึ้นในตลาดที่ไม่สมบูรณ์ หรือมีปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) โดยนักลงทุนอาจเปลี่ยนแปลงการคาดการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งได้ แม้จะไม่มีเปลี่ยนแปลงใดๆ ในข้อมูลทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น เนื่องจากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่งอาจทำให้เกิด Wake – up Call ในอีกประเทศหนึ่ง ซึ่ง Goldstein (1998) ได้ให้ความหมายของ Wake – up Call ว่าเป็นเหตุการณ์ที่นักลงทุนจะไม่ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่ง จนกระทั่งปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นในประเทศอื่น นักลงทุนจึงเริ่มหันมาสนใจ และเปลี่ยนแปลงการคาดการณ์ในประเทศนั้นในที่สุด

2.2 ผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนั้นมีมากมายหลายผลงาน โดยแต่ละผลงานก็มีการศึกษาวิเคราะห์ที่แตกต่างกันไป สามารถสรุปได้ดังนี้

นฤมล เชาวน์วิทย์ทางกูร (2535) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความผันผวนของตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากมีความผันผวนมากในตลาดทางการเงินซึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่ไม่สามารถคาดหมายได้ทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้ลงทุน โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนตามลักษณะ Stochastic model of exchange rate ที่แสดงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจในการนำไปคาดหมายการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่คิดในแบบ static 2. ทำการศึกษาถึงการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินหลายสกุลที่มีลักษณะความผันผวนตามพลวัตซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็นสองช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่ไทยยังใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน นั่นคือ เดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2535 ถึงเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2540 และช่วงเวลาที่ไทยได้เปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวภายใต้การจัดการ นั่นคือ เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2540 ถึงปัจจุบัน และยังแบ่งการศึกษาออกเป็นสองกรณี ได้แก่ กรณีแรกเป็นการศึกษาโดยใช้ GARCH model with common factor โดยผลลัพธ์ที่ได้ในสองช่วงเวลามีค่าใกล้เคียงกัน และพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวนมีการเคลื่อนไหวเนื่องจาก common factor มากกว่าปัจจัยภายนอกอื่น กรณีที่สองเป็นการศึกษาถึงลักษณะการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละสกุลเงินที่สำคัญกับดัชนีหลักทรัพย์ตามวิธี univariate GARCH model โดย

ผลลัพธ์ที่ได้ในสองช่วงเวลามีค่าใกล้เคียงกัน โดยพบว่า ความแปรปรวนที่ผันแปรทั้งหมดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามเงื่อนไขของ Heteroskedasticity 3. ศึกษาถึงประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์ภายใต้ข้อสมมุติฐานว่าตลาดหลักทรัพย์มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือช่วงเวลาที่ยังใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน และช่วงลอยตัวค่าเงิน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นั้นพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับราคาหลักทรัพย์ในช่วงที่ใช้ระบบตะกร้าเงิน หลักทรัพย์มีการปรับเปลี่ยนทันทีตามอัตราแลกเปลี่ยน แสดงว่า ตลาดหลักทรัพย์มีประสิทธิภาพ ส่วนในช่วงเวลาที่เปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ตลาดหลักทรัพย์ไม่มีประสิทธิภาพ

MacDonald and Taylor (1995) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน โดยใช้แบบจำลอง Flexible-price Monetary Model ในการศึกษาที่ใช้ข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนชนิดรายเดือนของปอนด์สเตอร์ลิงต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 1976 ถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1988

ผลการศึกษาโดยใช้เทคนิค Multivariate Cointegration Technique พบว่ามี Cointegrating Relationships ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ยระยะยาว รายได้ประชาชาติ ตัวแปรทุกตัว ยกเว้น อัตราดอกเบี้ยระยะยาวของสหรัฐฯ ค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายเป็นไปตาม Flexible-price Monetary Model นอกจากนี้ได้ใช้ Error Correction Model (ECM) ทำการคาดคะเนอัตราแลกเปลี่ยนตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 1989 ถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1990 โดยเปรียบเทียบกับแบบจำลอง Random walk model จากการพิจารณาค่า Root Mean Square Error (RMSE) พบว่า ECM ใช้คาดคะเนอัตราแลกเปลี่ยนได้ดีกว่าแบบจำลอง Random walk model

รังสรรค์ หทัยเสรี (2538) ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทในช่วงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบตะกร้าเงิน โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติแนวใหม่ทางด้าน Cointegration และ Vector Autoregression ซึ่งแบ่งการทดสอบเป็นสองส่วน โดยในส่วนแรกเป็นการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อคว้าทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนตามแนวคิดของ Purchasing Power Parity (PPP) นั้น สามารถนำมาใช้เป็นรากฐานสำหรับการอธิบายพฤติกรรมการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทได้มากน้อยเพียงใด และจากผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ พบว่าไม่มีหลักฐานทางสถิติอย่างเพียงพอที่ทำให้ยอมรับสมมุติฐานที่ว่าพฤติกรรมการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทในรูป (nominal exchange rates) สามารถอธิบายได้ด้วยอัตราเงินเฟ้อ โดยเปรียบเทียบระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญที่มีสกุลเงิน

อยู่ในระบบตะกร้าเงินของไทย นอกจากนี้ ยังพบว่าตัวแปรทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาท ในรูปตัวเงินและทางด้านอัตราเงินเฟ้อ โดยเปรียบเทียบระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญต่างเป็น ตัวแปรที่มีคุณสมบัติแบบ Non-stationary

ในส่วนที่สอง เป็นการทดสอบเพื่อขยายผลที่ได้จากในส่วนแรก โดยพยายามทดสอบ สมมุติฐานเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบว่าปัจจัยทางด้านภาคการเงิน (Monetary shocks) กับ ปัจจัยทางด้านภาคเศรษฐกิจจริง (Real Shocks) นั้น ปัจจัยใดจะมีน้ำหนักและมีความสำคัญ โดย เปรียบเทียบมากกว่าในการอธิบายพฤติกรรมการณ์เคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real exchange rates) ของค่าเงินบาท ซึ่งได้เบี่ยงเบนไปจากแนวโน้มที่ควรจะเป็นตามนัยของทฤษฎี PPP โดยผลทางเศรษฐกิจที่ประมวลได้ พบว่าปัจจัยทางด้านภาคเศรษฐกิจจริงน่าจะสามารถอธิบาย พฤติกรรมของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของเงินบาทได้ดีกว่า เมื่อเทียบกับปัจจัยทางด้านภาค การเงิน

Warajhit Songcharoen (1999) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate volatility) ของประเทศไทยในช่วงที่ยังใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1984 ถึง เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1997 ดาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และ อุปทานของเงิน และส่วนที่สอง ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนกับการไหลเข้าออกของทุน (Capital flows) ซึ่งในการศึกษานี้ได้ใช้เทคนิควิธีการทางเศรษฐมิติแบบ GARCH (1,1) รวมถึงการใช้ Unit Root ในการตรวจสอบ Stationary และใช้เทคนิค Correlogram residual test และ Histogram-Normality residual test ในการพิสูจน์ความถูกต้องของโมเดลในการวิจัย ซึ่งผล การศึกษาพบว่า ความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับความผัน ผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ความผันผวนของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และความผันผวนในอุปทานของเงินมี ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงการไหลเข้าออกของ ทุนศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่ง การศึกษาชิ้นนี้ได้สรุปว่า การเพิ่มขึ้นของการไหลเข้าของทุนต่างประเทศสู่ประเทศไทยนั้น นอกจากส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความผันผวนของ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และอุปทานของเงิน

อนัสปรีย์ ไชยวรรณ (2546) ได้ศึกษาเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย โดยการประยุกต์ใช้ Cointegration และแบบจำลอง Error Correction Model (ECM) ซึ่งได้ศึกษาอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ โดยใช้ข้อมูลช่วงที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการคือ ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2540 ถึงเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2545 พบว่าตัวแปรทุกตัวมีลักษณะเป็น non stationary ซึ่งถ้าหากทำการประมาณค่าโดยใช้เทคนิคแบบดั้งเดิมอาจก่อให้เกิดความสัมพันธ์ไม่แท้จริง (Spurious relation) โดยการศึกษาชิ้นนี้แบ่งออกเป็น 6 กรณี ได้แก่ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เปโซต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เยนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ วอนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ริงกิตต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งพบว่าในระยะยาวแล้วตัวแปรปริมาณเงิน รายได้ ประชาชาติ อัตราดอกเบี้ย ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค ต่างมีความสัมพันธ์ต่ออัตราแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกรณี บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เยนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ วอนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่ออัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้ยังพบว่าในระยะสั้นอัตราแลกเปลี่ยนยังมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงิน รายได้ประชาชาติ อัตราดอกเบี้ย และดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค กล่าวคือ หากอัตราแลกเปลี่ยนเกิดการเบี่ยงเบน ออกจากดุลยภาพในระยะยาว อันเนื่องมาจากเกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรในระยะสั้น ก็จะมีกลไกการปรับตัวในระยะสั้นเพื่อให้เข้าสู่ภาวะดุลยภาพในระยะยาว โดยส่วนที่เบี่ยงเบนออกไปนั้นจะมีค่าลดลงเรื่อยๆในแต่ละช่วงเวลา

อลิสตรา บุญไชย (2549) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบจำลองทางการเงินว่ามีผลต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนอย่างไร โดยตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ ปริมาณเงิน โดยเปรียบเทียบ รายได้โดยเปรียบเทียบ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ส่วนต่างเงินเฟ้อคาดการณ์ โดยการศึกษาส่วนนี้ใช้วิธี Cointegration โดยศึกษา 6 กลุ่มประเทศ ได้แก่ กลุ่มประเทศสหรัฐฯ - อินโดนีเซีย สหรัฐฯ - มาเลเซีย สหรัฐฯ - ฟิลิปปินส์ สหรัฐฯ - ไทย สหรัฐฯ - เกาหลีใต้ และ สหรัฐฯ - ญี่ปุ่น โดยการศึกษาชิ้นนี้ ได้ข้อสรุปดังนี้ 1. ตัวแปรปริมาณเงินเปรียบเทียบนั้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราแลกเปลี่ยน ในกลุ่มประเทศ สหรัฐฯ - อินโดนีเซีย สหรัฐฯ - มาเลเซีย สหรัฐฯ - เกาหลีใต้ และ สหรัฐฯ - ญี่ปุ่น 2. ตัวแปรรายได้ประชาชาติเปรียบเทียบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน ในกลุ่มประเทศ สหรัฐฯ - มาเลเซีย สหรัฐฯ - ฟิลิปปินส์ สหรัฐฯ - ไทย สหรัฐฯ - เกาหลีใต้ 3. ตัวแปรส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน ในกลุ่มประเทศ สหรัฐฯ - อินโดนีเซีย สหรัฐฯ -

ฟิลิปปินส์ สหรัฐฯ – ไทย สหรัฐฯ – เกาหลีใต้ 4. ตัวแปรอัตราเงินเฟ้อคาดการณ์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราแลกเปลี่ยนในกลุ่มประเทศ สหรัฐฯ - อินโดนีเซีย สหรัฐฯ – ไทย

รัตนา เฉลิว (2549) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการกำหนดดุลยภาพในระยะยาวและการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ตามแนวคิดแบบจำลอง Portfolio Balance Approach ของ Ranuzzi โดยใช้เทคนิคโคอินทิเกรชัน และ เอะเรอร์คอร์เรกชัน (Cointegration and Error Correction) โดยได้ศึกษา 5 กรณี ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อ 100 เยนญี่ปุ่น อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สิงคโปร์ และอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อริงกิตมาเลเซีย โดยใช้ข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 รวม 90 ตัวอย่าง ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้ 1. กรณีบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ พบว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในคาบที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ผลต่างระดับราคาในประเทศกับต่างประเทศ สัดส่วนของทุนสำรองระหว่างประเทศต่อมูลค่าการนำเข้า และดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในประเทศ 2. กรณีบาทต่อ 100เยนญี่ปุ่น พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในช่วงเวลาที่ผ่านมา และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ผลต่างอัตราดอกเบี้ยในประเทศกับต่างประเทศ ผลต่างระหว่างระดับราคาในประเทศกับต่างประเทศ และ สัดส่วนของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศต่อมูลค่าการนำเข้า 3. กรณี บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ผลต่างอัตราดอกเบี้ยในประเทศกับต่างประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ สัดส่วนของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ต่อมูลค่าการนำเข้า 4. กรณีบาทต่อดอลลาร์สิงคโปร์ พบว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในช่วงเวลาที่ผ่านมา และ ผลต่างของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศกับผลรวมสะสมของดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ตัวแปรผลต่างของระดับราคาในประเทศกับต่างประเทศ และสัดส่วนของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศต่อมูลค่าการนำเข้า 5. กรณีบาทต่อริงกิตมาเลเซีย พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ผลต่างอัตราดอกเบี้ยในประเทศกับต่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในช่วงเวลาที่ผ่านมา ผลต่างของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศกับผลรวมสะสมของดุลบัญชีเดินสะพัด และผลต่างของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศผลรวมสะสมของดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกัน

ข้ามกับ ตัวแปรผลต่างของระดับราคาในประเทศกับต่างประเทศ สัดส่วนของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศต่อมูลค่าการนำเข้า และดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมในประเทศ

ขวัญชนก สายศรีธิ (2549) ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการกำหนดดุลยภาพในระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยน ตามแบบจำลองทางการเงิน คือแบบจำลองผลต่างอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real Interest Different Model) ของ Frankel โดยใช้เทคนิคโคอินทิเกรชันของ Engel และ Granger ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2540 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งสิ้น 30 ไตรมาส โดยผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจในแบบจำลอง และเป็นไปตามสมมติฐานของแบบจำลองผลต่างอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง โดยที่ปริมาณเงินโดยเปรียบเทียบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยน และ ส่วนต่างอัตราอัตราเงินเพื่อที่คาดการณ์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราแลกเปลี่ยน และ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นมีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved